

КАРЕЛ ДОСТАЛ-ЛУТИНОВ (Karel Dostál-Lutinov, 1871 – 1923) – католически свещеник, поет и публицист, който е сред основателите на литературната школа „Католическа модерна“ и на нейния орган – сп. „Новий живот“ (Nový život, 1896 – 1907). Благодарение на своята образованост, ерудиция и на владенето на няколко езика той превежда от латински, италиански, полски, немски и английски.

Страстен агитатор на католицизма и активен организатор на културния живот, Достал-Лутинов става инициатор на едно ново идейно-естетическо движение в контекста на чешкия модернизъм от 90-те години на XIX век, чийто център е литературната школа „Католическа модерна“ (Katolická moderna).

Лутинов е псевдоним, с който поетът изразява почит към баща си, роден в селцето Лутин. Карел Достал-Лутинов е последовател на францискански идеи, издигащи любовта и състраданието към всичко съществуващо. Възвишеният идеализъм на християнството придобива разпознаваемо и от обикновения човек лице – срещу аскетизма и жертвоприносителната мартирология на католицизма последователите на св. Франциск от Асизи (XII в.) издигат жизнерадостта от общуването с възпътеното и в живата, и в неживата природа Божие присъствие. В поезията на Достал-Лутинов тайнствата на живота са озарени от духовната сила на вярата и от прозрение за земния живот и за рая като божествен дар¹. За разлика от доминиращата по това време символистико-декадентска поезия изразните средства и образната визия на Лутинов кореспондират с естетиката и поетиката на сецесиона.

Лутинов е в основата на редица културни инициативи, които все още са живи. Така например той организира съществуващото и днес християнско гимнастическо дружество „Орел“ и става автор на неговия химн. По проблемите на вярата той влиза в остра полемика с редица чешки интелектуалци от началото на XX век, сред които е и първият президент на Чехословакия – Томаш Гариг Масарик.

До настоящия момент поезията на „Католическата модерна“ не е позната на българския читател. Предложените стихотворения са от стихосбирката на Карел Достал-Лутинов *Майски цветя* (Květiny, 1930).

¹ Повече за неговата поезия вж. статията на Иржи Кудърнач, публикувана в настоящия брой. – Б. ред.

MÁJ VE FARNÍ ZAHŘÁDCE

Máj po špičkách jde, nesen vánky.
Před ním šly vonné fialy
a hyacintky s tulipánky
se ve průvodu kývaly.

Meruňka, celá v říze bílé,
mu svůdně vyšla v ústrety,
a špačci, samá kratochvíle,
dělali o něm klevety.

A rybíz křivý, hrboletý,
umrlý teskný samotář,
vzplál mladým listím – láskou vzňatý
má kolem hlavy svatozář.

A stará hrušeň v poupat tříšeň
se halí tiše, samý třpyt –
jak básník, jenž má v duši píseň
a chystá se ji vyslovit.

Ba i ten chrám, kmet ustaraný,
se rozchvěl sladkou arií
a zpívá, celý rozplesaný,
Královně bílé, Marii.

A Máj jde tiše, sype kvítí
po cestách, stráních, po háji –
a srdce smutné opět cítí,
že nejsou snem sny o ráji.

МАЙ В ГРАДИНКАТА НА ХРАМА

На пръсти стъпва Май, понесен
от полъх и ухания безброй
подир кортежа поднебесен
на люляци, зюмбюли и шибой.

Пред него сладостно застана
кайсиевата клонка в бял воал,
скворецът с клюки се захвана,
сам той за кратка ласка закопнял.

А касис скръбен, безотраден,
прегърбен и унил от самота,
в любов припламна с листи млади
и ореолът негов заблестя.

Изпод венеца белоцветен
стаила стара круша е дъха –
тъй пя душата на поета
в мига, преди да се роди стихът.

Химн радостен с благословия
изпълни стария посърнал храм,
и на Царицата Мария
възнесе се навред възторжен псалм.

И Май върви, цветя простира
по пътищата сред безкрая –
страдалното сърце разбира,
че не е сън сънят за рая.

KAПРАDÍ KVETE

Kol jiskřivé šero a vlahý vzduch –
to noc byla svatého Jana,
jdu lesnatým údolím, tichý jak duch,
a pátrám, kde k pokladům brána.

Zní teskně kukačky kukuku
a z lesů zpívají víly –
(ha, bojím se, chytanou mne za ruku)
a rusálek zjevy v rozpuku
se koupou a čeří proud bílý.

A neviditelní broučkové
kol hořící lampičky nosí –
a zhluboka dýchají hájkové,
či volá mne do hlubin kdosi?

Hle, svítí tam něco pod stromem,
to kapradí kvete zlatem,
hle, kývá to na mne, pojd' jen sem,
pojd' utrhnout snítku chvatem.

Tak toužně jsem hleděl v zlatý kout,
leč v houštině pro květ jsem nebyl,
já bál jsem se ho dotéknout,
duch černý se za ním šklebil.

Leč kdybys tam ty byla, rozmilá,
ty byla bys se mnou tam vklouzla –
že ty jsi tam ale nebyla,
já sám jsem se obával kouzla.

PAПPAT

Въздухът е лепкав, свети здрачът –
Еньовденска нощ е, мълком бродя,
като дух в дола горист аз крача,
търся на съкровището входа.

Кукувица нейде там тъгува
и на вили песента дочувам
(страх ме е към мен да не пристъпят),
във вира русалките се къпят
и сред бяла пяна плуват.

Мъничките насекоми сякаш
носят лампичките си сред мрака –
чувствам аз как диша хрусталакът
или може би зове ме някой?

Под дървото нещо там блести –
цвят на златна папрат, и дочувам –
вика ме: „Ела при мене ти,
клонка откъсни, не се страхувай!“.

Взирах се с копнеж и с поглед плах,
но не хлътнах в гъстата тъма,
клонката да взема не посмях –
демон чер се хилеше оттам.

Ако ти, любима, беше с мене,
щяхме с тебе да се втурнем двама –
но сега съм сам, от страх обсебен
и пред чудото без дъх останал.

Превод от чешки: **Жоржета Чолакова**